

Stadsacupunctuur: kleine ingrepen, groot effect

Waar kan, volgens inwoners van Amersfoort, de kwaliteit van de bestaande stad worden versterkt? Hoe bruikbaar is de aanwezige kennis en ervaring van de bevolking over hun leefomgeving en kun je die mobiliseren en inzetten voor kwaliteitsverbetering van de stad? Met het project Stadsacupunctuur zochten Architectuurcentrum FASadE en architectenbureau agNOVA naar een antwoord op deze vragen. Afgelopen maandag 7 mei kwamen de resultaten van het project in pecha kucha-stijl over het voetlicht tijdens het bomvolle Architectuurcafé 'Stadsacupunctuur, kleine ingrepen, groot effect', in een bonte mix van maar liefst 18 ruimtelijke wensbeelden, verdeeld over stad.

Door de economische crisis, de bouwcrisis en de stand still waarin de stedenbouw zich bevindt, lijkt de tijd van de top down geregisseerde, grote stedenbouwkundige gebaren voorlopig voorgoed voorbij. In de wereld van de stedenbouw is men naarstig op zoek naar alternatieven. Passend in deze tijdgeest is de opkomst van 'bottom-up' ontwikkelingen, ook wel slow stedenbouw genoemd. Hierbij zijn het niet partijen die bepalen wat er ontwikkeld en gebouwd wordt, met als resultaat een 'aanbodmarkt', maar is er sprake van stedenbouw die gebaseerd is op behoefte en vraag, vanuit de gebruiker, vanuit de bewoner. Deze stedenbouw typeert zich door fijnmazigheid en kleinschaligheid. Ook stadsacupunctuur is te beschouwen als een van die alternatieve vormen van stedenbouw, afwijkend van de traditionele. In de woorden van Tom Bullens, van Vollmer & partners: 'Stadsacupunctuur kun je beschouwen als kleine, lokale ingrepen die van grote betekenis zijn voor de stad als geheel'.

In het kader van het project Stadsacupunctuur zijn Amersfoorters de afgelopen maanden opgeroepen om 'schurende plekken' aan te dragen en hiervoor, samen met architecten en stedenbouwkundigen, verbeterplannen te maken. Naar aanleiding van deze oproep droegen vele bewoners 'schurende' plekken aan, plekken die een doorn in het oog zijn van bewoners, soms al gedurende dertig jaar, zonder dat er enige ontwikkeling of verandering te bespeuren is.

Welke alternatieve verbeterplannen dragen bewoners samen met ontwerpers zoal aan?

De locatie van het voormalige restaurant Boeddha aan de Stadsring – nu een braakliggend niemandsland – wordt een stadstuin met bloemenweide en plek waar bij voorbeeld stadslandbouw mogelijk is; de zieltogende 'koopgoet' Amicitia krijgt logische toegangen die tot flaneren uitnodigen, aansluitend op het bestaande plantsoen, zoals ook in de oorspronkelijke plannen was beoogd; het terrein van de Slegte, aan de Soesterweg, krijgt een multifunctioneel karakter met onder meer creatieve functies. Hoewel niet typisch een 'kleine ingreep' viel het verbeterplan voor de locatie Bunschoterstraat/ entree Isselt op. Het plan, van Marco Tavenier, Bureau MT, behelst een groen overdekte beurs- en marktplek, met wandelroute over het dak en aan te sluiten met een 'floating garden' op de Eem. Een ander project waar bebouwing geïnitieerd werd, was het project 'Behoud kuiperij Hellestraat', ingebracht

door Siësta, en gepresenteerd door Lillian Brinks, A&R10. Zij schetste de bouw van eigentijdse bouwblokken, in een volume dat aansluit op wat er ooit was, met deels een museale functie in de eenkamerwoningen van de kuiperij.

Wat is nu de grote gemene deler van de plannen?

Een opvallend hoog percentage kenmerkt zich door veel extra groen, zoals het postzegelpark aan de Leusderweg; de groene oplossing voor het wegwerken van afvalbakken uit het straatbeeld; de groene invulling van De Valkhof in de binnenstad en een 'Duursaamtoren' voor Nieuwland, waar sport, ontmoeting en duurzaamheid met elkaar worden verweven. Ook opvallend is de brede inbedding van de plannen die bewoners voorstaan. De nu nog schurende plekken zouden een betekenis moeten krijgen voor de buurt, voor omwonenden, voor de kerk, voor spelende kinderen, eventueel met daaraan gepaard gaande educatieve programma's. En een aantal van de aangedragen plekken heeft nu een kantoorbestemming, nieuw te bouwen. Die plekken mogen van een aantal bewoners, gezien de huidige kantorenleegstand in Amersfoort die maar liefst 16 % bedraagt, onbebouwd blijven: 'extra m2 toevoegen is in de huidige tijd niet opportuun'.

Aanwezig wethouder Gert Boeve van Economische Zaken reageerde enthousiast op de getoonde 'kracht van de stad': 'Als overheid willen wij graag bijdragen aan het samenbrengen van de bestaande creativiteit in de stad, vanuit de gedachte dat de optelsom van alle individuele ideeën een nog sterker plan oplevert'. Directeur Koos Koolstra van Alliantie Eemvallei, getriiggerd door een vraag in de wandelgangen – 'Doen jullie nog wat als Alliantie? En doen jullie nog wat voor bewoners? – wierp op dat de Woningcorporatie, bijna tegen de tijdgeest in – 'crisisproof' werkt aan stadschirurgie, het gestaag en gedreven slopen, renoveren en nieuw bouwen in de wijken van Amersfoort. Terug naar Stadsacupunctuur Kunnen we het experiment als geslaagd beschouwen? Heeft bottom-up stedenbouw toekomst? Op basis van het project Stadsacupunctuur van de afgelopen maanden zeker. Niet alleen blijkt dat bewoners graag tijd steken in het meedenken over oplossingen en kwaliteitsimpulsen voor de stad, bottom-up stedenbouw zet een positieve spiraal van bewonersbetrokkenheid in gang die wel eens zou kunnen leiden tot een grotere spin off dan je op grond van de schaal van de individuele projecten zou verwachten.

Tekst Johanna van der Werff

De presentatie van alle stadsacupunctuurplannen vindt u op www.fasade.nl